

WŁAŚCIWA KONTROLA I LOSOWANIE

tygodnik finansowo-giełdowy i gospodarczy
wychodzi co robota

OD REDAKCJI

Uprzejmie prosimy Dyrekcje Spółek Akcyjnych i Towarzystw Kredytowych o nadsyłanie do Redakcji sprawozdań i bilansów wraz z uchwałami zebrań ogólnych, tabel losowań i wszelkich innych danych, mogących służyć, jako materiał informacyjny.

Przyszłe bilanse spółek akcyjnych.

Niedługo rozpocznie się okres dorocznych walnych zgromadzeń spółek akcyjnych. Przedstawione wtedy zostaną zamknięcia bilansowe i sprawozdania, ułożone według nowego prawa. Będą one znacznie się różnić od ogłaszanych dotychczas bilansów nie tylko pod względem samej treści i liczb, co jest zrozumiałe, gdy chodzi o nowy okres sprawozdawczy. Ale odmienne będą pod względem obfitości materiału, różnorodności i mnogości szczegółów, co już jest wymagane przez nowe przepisy.

Dla obserwatora i sprawozdawcy naszego życia gospodarczego jest to ułatwienie niemałe. Odczytywanie bilansów i sprawozdań nie zajmowało mu dotychczas wiele czasu, ale mu też nie prawie nie wyjaśniało. Bilanse układane były niejednolicie, niemal nieczytelnie, sprawozdania — lakonicznie. Porównywanie zamknięć rachunkowych różnych przedsiębiorstw było niemożliwe, a nieraz niepodobna było porównać zamknięć tego samego przedsiębiorstwa w okresach kolejnych.

Plagą prawdziwą była skąpość danych. Niekiedy zamknięcia składały się z kilku zaledwie pozycji. Dr. Jan Piekalkiewicz w pracy swej: „Statystyka spółek akcyjnych r. 1928“ przytacza przykład pewnej spółki włókienniczej o kapitale zgórą 40 milionów zł., której rachunek strat i zysków przedstawiał się tylko w dwóch pozycjach: ogólnego rozchodu i ogólnego przychodu, poza tem, z salda zysku brutto. Wyrobienie sobie oceny nawet pobieżnej położenia i kierunku działalności przedsiębiorstwa było naogół rzeczą nieosiągalną.

Ustawodawca polski, wydając nowe prawo, miał jednak zapewne mniej na względzie obserwatorów i sprawozdawców naszych stosunków gospodarczych. Przewszystkiem, chciał on obronić wierzycieli oraz rzeszę drobnych akcjonariuszów, którzy nie mają dostępu do ksiąg handlowych przedsiębiorstwa. W żądaniu jak największej jawności powodował on się również względami na interes publiczny. Dr. Stefan Buczkowski w artykule „Zasady sporządzania bilansów osób praw-

nych“ (miesięcznik „Bank“ 1934 r. Nr. 5) powiada:

„Państwowa polityka gospodarcza może tylko wtedy zdążyć we właściwym kierunku, kiedy dane są jej wszystkie elementy poznania i zorjentowania się w sytuacji, inaczej — będzie błędzić poomacku. Otóż bilanse i sprawozdania przedsiębiorstw są tem pierwszym i najważniejszym źródłem, z którego należy czerpać wiadomości o sytuacji gospodarczej i strukturze gospodarstwa narodowego“.

Do ostatnich czasów sprawa bilansowania i sporządzania sprawozdań była normowana w sposób zgoła niedostateczny. Obowiązywało tylko kilka artykułów prawa akcyjnego, prawa o spółkach z ogr. odp. i ustawy o spółdzielniach.

Właściwie określały one jedynie terminy sporządzania i ogłaszania zamknięć i sprawozdań oraz sposób bilansowania poszczególnych składników majątkowych. Jak mówi p. Tadeusz Bernadzikiewicz w pracy swej „Nowe prawo o bilansach“ (Warszawa, 1934 r.):

„nie znajdujemy w nich bardziej szczegółowych postanowień, jakie pozycje winien uwzględnić bilans oraz rachunek strat i zysków. Instytucja obowiązkowych schematów dla zamknięć rachunkowych aż do czasów ostatnich obcą była całkow-

cie naszemu prawu handlowemu“.

Przełomu w tym stanie rzeczy dokonało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.X. 1933 r. (Dz. U. Nr. 84) oraz rozporządzenie wykonawcze Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 20.IV. 1934 r. (Dz. U. Nr. 37). Powyższe przepisy prawne — jak głosi rozporządzenie — „stosują się do bilansów zamykanych po dniu 31 grudnia 1933 r. oraz do sporządzanych po tym terminie zamknięć rachunków i sprawozdań“.

Zasadniczo dotyczy ono wszystkich osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych. A zatem, obejmuje ono spółki akcyjne, spółki z ogr. odp., spółki komandytowo-akcyjne, gwarectwa i spółdzielnie. Wyjęte są z pod działania tego prawa przedsiębiorstwa bankowe, zakłady ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwa państwowe. Spółki jawne (firmowe) lub komandytowe, jako nie uznawane za osoby prawne, nie podlegają również wspomnianym przepisom.

Dla nas w tej chwili ważnym jest fakt, że nowemu prawu podlegają spółki akcyjne, a to ze względu na ich wybitny charakter ogólnospołeczny, gdyż współwłaścicielami tych spółek, jako akcjonariusze, są w dużej części szerokie koła publiczności.

Jeżeli przedsiębiorstwa bankowe i asekuracyjne zostały wyłączane z pod działania przepisów,

pochodzi to stąd, że spółki te obowiązane są do składania nader szczegółowych i częstych sprawozdań Ministerstwu Skarbu, są zatem nader skrupulatnie kontrolowane. Poza tem, jak twierdzi p. Tadeusz Bernadzikiewicz w cytowanej pracy (str. 34):

„wydanie odrębnych przepisów o sporządzaniu zamknięć rachunkowych i sprawozdań tych dwóch kategorii przedsiębiorstw wchodzi w zakres zamierzeń ustawodawcy“.

Niepodobna w ramach szczupłego artykułu zmieścić interpretacji bodaj najważniejszych artykułów, zawartych w powyższych przepisach. Godzi się jednak wskazać na wyznaczone w nich normy ogólne, zasadnicze. Oto one:

„W bilansach, zamknięciach rachunkowych oraz sprawozdaniach rocznych należy uwidocznienie wszystkie dane, które niezbędne są do dokładnego przedstawienia stanu i rozwoju gospodarczego osoby prawnej.

W szczególności należy w bilansie ujawnić majątek, znajdujący się w nieruchomościach, gotówce, papierach procentowych, wierzytelnościach, kaucjach, udziałach i zapasach, jakoteż wszystkie zobowiązania.

Sprawozdania roczne powinny wykazać koszty administracji, fabrykacji oraz koszty finansowe, a to: wynagrodzenia naczelników władz personelu administracyjnego i technicznego, zarobki pracowników, świadczenia socjalne oraz odsetki od pożyczek krajowych i zagranicznych“.

Rozporządzenie wykonawcze, o którym wspomnieliśmy wyżej, uzupełnia i rozwija zasadnicze wytyczne, ustalone w rozporządzeniu ramowym, nie pomijając nawet podania schematu bilansu. Wymagania niezwykle drobiazgowo stosowane są zwłaszcza do treści sprawozdań.

Jak każde dzieło myśli prawniczej, tak i wspomniana ustawa posiada niejedną wadę, usterkę czy uchybienie. Fachowe rozprawy zawierają pod tym względem wiele uwag krytycznych. Jakkolwiek jest, nie ulega wątpliwości, że ustawa ta rozpoczyna nową epokę w polskim prawodawstwie bilansowym.

Bilans Banku Polskiego

dnia 10 stycznia 1935 r.

W pierwszej dekadzie stycznia zapas złota powiększył się o 0.3 milj. zł. do 503.6 milj. zł., natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz obniżył się o 6.2 milj. zł. do 22.1 milj. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zmniejszyła się o 55.8 milj. zł. do 700.7 milj. zł., przyczem portfel wekslowy zmalał o 41.1 milj. zł. do 612.9 milj. zł., portfel zdyskontowanych biletów skarbowych o — 6.6 milj. zł. do 41.3 milj. zł., i stan pożyczek zabezpieczonych zastawami — o 8.0 milj. zł. do 46.5 milj. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 10.8 milj. zł. do 46.5 milj. zł.

Pozycje „inne aktywa“ i „inne pasywa“ — w związku ze sporządzeniem bilansu netto — uległy spadkowi: pierwsza o 32.2 milj. zł. do 134.8 milj. zł., druga — o 35.9 milj. zł. do 181.3 milj. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania zmalały o 3.7 milj. zł. do 236.8 milj. zł.

Obieg biletów bankowych, w wyniku wyżej omówionych zmian, zmniejszył się o 42.8 milj. zł. do 938.3 milj. zł.

Pokrycie złotem wzrosło z 44.87% do 46.84% i przekracza normę statutową o bezmała 17 punktów.

Stopa dyskontowa 5%, zastawowa 6%.

Towarzystwo Kredytowe Ziemskie w Warszawie

Ogłoszone zostało drukiem sprawozdanie Dyrekcji Głównej Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie za rok sprawozdawczy 1932/1933 t. j. za okres od 1 listopada 1932 r. do 31 października 1933 roku łącznie.

Sprawozdanie zostało opracowane bardzo szczegółowo, ba, nawet z drobiazgową ścisłością, co pozwala interesującym się działalnością Towarzystwa dokładnie się orjentować, a to tembardziej, że mnóstwo tablic i wykazów zadanie to znakomicie ułatwia.

Dział pierwszy obejmuje wiadomości bilansowe, składające się z 43 pozycji. Są to komentarze, wyjaśniające wszelkie pozycje stanu czynnego i biernego bilansu.

Dział drugi zawiera wykaz wydatków i dochodów Towarzystwa oraz bilans za okres sprawozdawczy, następnie papiery procentowe, stanowiące własność Towarzystwa oraz depozyty obce w papierach wartościowych.

Dział trzeci — dodatki. Jest to przeważnie dział opisowy. Na wstępie autorzy sprawozdania poświęcają sporo miejsca ustawodawstwu, dotyczącemu działalności Towarzystwa. Jest tu szeroko omawiana ustawa z 20 grudnia 1932 r. o konwersji długoterminowych wierzytelności oraz wydanych na ich podstawie listów zastawnych i obligacji, a w związku z tem odpowiednich przepisów wykonawczych Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości.

Następnie jest podana ilość dóbr stowarzyszonych, położonych w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, a mianowicie i w b. Królestwie Kongresowem — 5983, na Kresach Wschodnich — 24, łącznie więc 6007 oraz poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (na Litwie) — 296.

Na dalszą treść działu trzeciego składają się: stopniowa wielkość dóbr, wykaz przestrzeni dóbr (wraz z klasyfikacją), koszty administracyjne Towarzystwa, rozszczególnienie rachunków wydatków (procenty, prowizje bankowe i różne), wymiana listów zastawnych rublowych i markowych na złotowe, postępowanie egzekucyjne przeciwko dobrom, zalegającym w opłacie należności z tytułu pożyczek Towarzystwa oraz ilość i przestrzeń dóbr własnych Towarzystwa w dniu 31 października 1933 r.

W stanie czynnym bilansu jedną z ważniejszych pozycji stanowią **należności bieżące z dóbr** (rata grudniowa 1932 r. oraz czerwcowa z 1933 r.) w sumie zł. 14.554.220.44, składają się na to należności w złot. 9.939.521, w dolar. Stan. Zjedn. 95.609.52½ (obliczane po 5.95) 72.960.62½ dol. (obliczane po 7.28), dolar. złotych 285.411.58 (obliczone po 8.9141) oraz franki francuskie 2.778.758.59 (oblicz. po 34.925). Następnie **należności rozłożone z dóbr** w sumie złot. 924.007.07. Składają się na to sumy w złotych 479.603.10, w dolar. 16.58½ (obliczone po 7.28), w dolarach złotych 32.471.59½ (obliczane po 8.9141) we frankach francuskich 443.316.20 (obliczane po 34.925). Nieruchomość własna Towarzy-

stwa oceniona jest w bilansie na sumę zł. 1.173.547.94. Dobra, które przeszły na własność Towarzystwa, stanowią sumę zł. 4.325.649.69.

W stanie biernym bilansu podany jest stan emisji na 31 października 1933 r.; listów zastawnych: 4½% (dawne rublowe) zł. 96.270.416, 4% (dawne rublowe) zł. 7.103.272, 4½% (dawne 8% serji bezterminowej) złotych 36.246.750, 8% z 1924 r. (poręczone przez Skarb Państwa) dol. 1.150.600, 4½% (część dawnych 8% serji z 1924 r., nieporęczona przez Skarb Państwa) 2.708.300 dolarów, 4½% (dawne 7% serji z 1928 r.) dol. 5.010.800, 4½% (dawne 7% serji z 1931 r.) dol. 1.331.400, 6% serji z 1929 roku frank. franc. 46.850.000. Suma powyższych listów zastawnych (odpowiednio przeliczonych w walutach obcych) wynosi łącznie zł. 235.478.260.52. Następnie większe pozycje stanowią: emisje obligacji, opartych na opłatach administracyjnych — 53.750.000 zł., fundusz na likwidację Banku Ziemiańskiego — zł. 19.800.000 oraz dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego — zł. 18.000.000.

Bilans zamyka się cyfrą zł. 405.214.256.60.

Rachunek dochodów i wydatków Towarzystwa przedstawia się jak następuje:

dochody: administracyjne (komorne zł. 88.115.74, różne — zł. 15.847.62) zł. 103.963.36, procenty zwłoki od należności z dóbr — zł. 4.066.229.15, procenty od 10% obligacji, własnych, stanowiących zabezpieczenie kredytu w Banku Polskim złotych 3.283.333.33, razem 7.453.525.84 złotych.

wydatki: osobowe 1.280.860.50 zł., rzeczowe — zł. 118.357.20, świadczenia — zł. 285.558.17, wydatki prawne, koszty sądowe i hipoteczne — zł. 92.040.67, podatki od nieruchomości i lokali oraz opłaty stempłowe 35.311.61 zł., różne — zł. 113.435.51, procenty i prowizje bankowe i różne — zł. 1.263.009.09½, przelew do funduszu rezerwowego na zasadzie art. 260 ustawy Towarzystwa 5% od dochodów brutto (zł. 4.170.192.51) — 208.509.63 zł., przewyżka wydatków ponad dochody z dóbr własnych — zł. 177.911, przelew na rachunek „Funduszu do rozporządzenia O-

gólnego Zebrania Władz Towarzystwa“ reszty dochodów, pozostałej po pokryciu wyżej wykazanych wydatków — złotych 595.199.12½, wydatek na opłacenie kuponów od 10% obligacji własnych, stanowiących zabezpieczenie kredytu w Banku Polskim — zł. 3.283.333.33, razem zł. 7.453.525.84.

W końcu zamieszczony został protokół rewizji sprawozdania Dyrekcji Głównej Tow. Kredyt. Ziemskiego w Warszawie z dnia 26 września 1934 r. Protokół ten stwierdza, że wykazany remanent odpowiada danym buchalteryjnym oraz zupełną zgodność poszczególnych pozycji z księgam i dowodami Towarzystwa.

Protokół został podpisany przez Vice-Prezesa Komitetu T. K. Z. p. J. Czarnowskiego, przewodniczącego Dyrekcji Głównej T. K. Z. p. A. Lumiewskiego oraz dyrektorów pp.: J. Zajdę, A. Bądzynskiego, St. Zdziarskiego, Prezesa Komitetu Właścicieli Listów zastawnych T. K. Z. p. Józefa Domagalskiego oraz Naczelników Wydziałów p.p.: Edwarda Malickiego oraz Zygmunta Schuppa.

Rozporządzenie Ministra Skarbu

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 18 grudnia 1934 r. o zasadach i warunkach konwersji na pożyczki długoterminowe pożyczek krótkoterminowych, udzielonych związkom samorządowym przez Bank Gospodarstwa Krajowego, oraz zaległych rat, odsetek, prowizyj, kosztów i innych należności ubocznych z tytułu pożyczek tak krótkoterminowych jak i długoterminowych, udzielonych związkom samorządowym przez Bank Gospodarstwa Krajowego i banki komunalne.

§ 1. Konwersji na pożyczki długoterminowe podlegają:

1) krótkoterminowe pożyczki, udzielone związkom samorządowym przez Bank Gospodarstwa Krajowego przed dniem 1 kwietnia 1934 r.;

2) nieuiszczone do dnia 28 października 1934 r., a należne za czas do dnia 1 kwietnia 1934 r. raty z tytułu pożyczek długoterminowych oraz odsetki, prowizje, koszty i inne należności uboczne z tytułu pożyczek krótkoterminowych jak i długoterminowych, udzielonych związkom samorządowym przez Bank Gospodarstwa Krajowego i banki komunalne.

Należności Banku Gospodarstwa Krajowego, wymienione w punkcie 1) i 2) paragrafu niniejszego, ulegają przed dokonaniem konwersji obniżeniu o 17%.

Odsetki zwłoki naliczone przez instytucje wierzycielskie od wymienionych wyżej należności za czas od dnia 1 kwietnia 1932 r. do dnia 28 października 1934 r., o ile w tym czasie nie zostały zapłacone, ulegają umorzeniu.

Konwersji, przewidzianej rozporządzeniem niniejszym, nie podlegają pożyczki udzielone zwią-

kom samorządowym z Państwowego Funduszu Budowlanego.

§ 2. Konwersja na pożyczki długoterminowe wymienionych w § 1 wierzytelności Banku Gospodarstwa Krajowego i banków komunalnych następuje na wniosek dłużnego związku samorządowego. Wniosek taki powinien być zgłoszony przez dłużny związek samorządowy do dnia 1 kwietnia 1936 roku.

§ 3. Bank Gospodarstwa Krajowego i banki komunalne stosują przy konwersji na pożyczki długoterminowe wymienionych w § 1 wierzytelności zasady, ustalone w statutach i obowiązujących przepisach tych banków w zakresie długoterminowych pożyczek, oraz zasady, przewidziane rozporządzeniem niniejszym.

§ 4. Bank Gospodarstwa Krajowego i banki komunalne mają prawo przy konwersji, o której mowa w rozporządzeniu niniejszym, doliczyć do konwertowanych wierzytelności sumę, jaką powyższe instytucje pobierają na pokrycie różnicy kursowej, mogącej powstać wskutek emisji przez te banki po kursie niższym od nominalnego papierów procentowych, zabezpieczonych konwertowanymi wierzytelnościami.

Do czasu emisji takich papierów przez banki komunalne za pełne spłaty bieżących annuitetów pożyczki konwersyjnej (rat kapitałowych i odsetkowych) banki komunalne liczyć będą dłużnemu związkowi samorządowemu spłaty dokonywane bez uwzględnienia amortyzacji i oprocentowania sumy doliczonej do pierwotnego długu na pokrycie różnicy kursowej.

§ 5. Okres umorzenia długoterminowych pożyczek konwersyjnych ustala się na lat 36½.

§ 6. Oprocentowanie długoterminowych pożyczek konwersyjnych ustala się na 5½% w stosunku rocznym.

§ 7. W razie emisji papierów procentowych, zabezpieczonych długoterminową pożyczką konwersyjną, po kursie wyższym od przewidzianego przez instytucję wierzycielską zgodnie z § 4 rozporządzenia niniejszego, instytucja wierzycielska zbonifikuje związkowi samorządowemu powstałą wskutek tego różnicę.

§ 8. Wysokość dodatku administracyjnego pobieranego przez instytucję wierzycielską od długoterminowych pożyczek konwersyjnych ustala się na ½% w stosunku rocznym od niespłaconej części kapitału pożyczki.

§ 9. Koszty konwersji ponosi dłużny związek samorządowy według norm, ustalonych przez instytucję wierzycielską a zatwierdzonych przez Ministra Skarbu.

§ 10. Emisji papierów procentowych, zabezpieczonych długoterminowymi pożyczkami konwersyjnymi, dokonywać mogą instytucje wierzycielskie tylko za zgodą i na warunkach zatwierdzonych przez Ministra Skarbu.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Konwersja zaległych rat

Na mocy zarządzenia p. Ministra Skarbu z dnia 24 grudnia 1934 r. **Poznańskiemu Ziemstwu Kredytowemu w Poznaniu** przysługuje prawo dokonania konwersji zaległości w listach zastawnych.

Odczyt Prezesa P. K. O. d-ra Henryka Grubera

o sytuacji gospodarczej świata

W dniu 10 b. m. w sali Warszawskiego Towarzystwa Naukowego w pałacu Staszica odbył się odczyt d-ra Henryka Grubera, prezesa P. K. O., o sytuacji gospodarczej świata.

Odczyt ten został zorganizowany przez Polsko-Amerykańską Izbę Handlową oraz Towarzystwo Polsko-Amerykańskie.

Obecny na odczyt był p. John Cudahy, ambasador Stanów Zjednoczonych.

Po zagajeniu zebrania przez p. Leopolda Kotnowskiego, prezesa Polsko-Amerykańskiej Izby Handlowej oraz Towarzystwa Polsko-Amerykańskiego, p. prezes Gruber wygłosił odczyt na temat powyższy.

Przemówienie to podajemy w streszczeniu:

Rynek europejski był przez ostatnie lata pod znakiem kredytów amerykańskich. Ustanie dopływu pieniędzy amerykańskich stało się punktem zwrotnym dla kryzysu. Nowe formy polityczne nie mają jeszcze tra-

decyj, nowe formy gospodarcze nie są wypróbowane. Wodzowie, którzy narodom wskazują drogi, ustalają ich byt polityczny, lecz narody nie mogą znaleźć kierunku w zakresie stosunków gospodarczych, które uległy niezwykłym komplikacjom w dużym stopniu wskutek nieprzezwyciężalności kapitału. Pomimo tego jednak, że barjery celne sparaliżowały ruch międzynarodowy, istnieją pewne wspólne czynniki, składające się na strukturę, którą jest t. zw. rynek europejski czy amerykański. Europa przestała płacić nie tylko dług wojenny, ale i prywatne. Fakt ten wytworzył łańcuch niewiary, który zamknął obroty międzynarodowe. Ograniczenia dewizowe, jak i beceremonjalne pozabawienie wierzyciela należności, są ukoronowaniem tego stanu.

Problemat długów jest ogniwem wyjściowym dla przemian gospodarczych i finansowych po wojnie, natomiast decydujące znaczenie w tych dziedzinach go-

spodarstwa ludzkiego, które uległy gwałtownym przemianom, ma załamanie się cen w rolnictwie.

Ceny w rolnictwie muszą być i były zawsze proporcjonalnie niższe, niż w przemyśle. Wojna wywołała w Stanach Zjednoczonych ogromny rozwój rolnictwa, które rzuciło się na inwestycje ponad miarę. Znane przyczyny depresji, z których najważniejsza jest strata rynków, doprowadziły indeks cen ziemiopłodów do spadku w stosunku mniej więcej 52% do obrotu przedwojennego, podczas gdy indeks cen przemysłowych wykazywał 102. Rolnik przestał być normalnym konsumentem i wówczas dopiero zrozumiano, że i byt przemysłu zależy od pozycji, w jakiej znajduje się rolnik.

Państwo musiało tu ingerować. Owa ingerencja miała różne formy, niemniej dotychczas niema jeszcze realnych skutków przedsięwziętych wówczas środków zaradczych, natomiast coraz bardziej utrwała się pogląd, że równowaga cen wyrobów przemysłowych i produktów rolnych zależna jest wyłącznie niemal od otwarcia rynków zagranicznych.

W dużej mierze przyczyną utraty równowagi gospodarczej jest złe funkcjonujący kapitał, który, wędrując od kraju do kraju w poszukiwaniu dochodów, nie dość liczył się z celowością, a kierował się jedynie opłacalnością.

Banki, które w ostatnich latach były panami sytuacji gospodarczej i dyktowały swoją wolę, wpatrzony były w stronę opłacalności, a skutek był taki, że ani się spostrzeżono, gdy nastąpiło przesylenie nową produkcją.

Przerosty t. zw. inicjatywy prywatnej wywołały kontrolę państwa, niemniej jednak przeważa zdanie, że państwo nie powinno zajmować się produkcją towarów i usługami gospodarczymi. Ale nastąpi to wówczas, gdy finansiści zrozumieją, że w kalkulacjach swych powinni w dostatecznej mierze uwzględnić interes społeczny.

Banki są lunetą, przez którą każdy minister skarbu patrzy na sytuację kraju. Dlatego obraz, który dają, musi być czysty i niewątpliwie pod tym znakiem odbywają się zarządzenia, mające na celu sanację życia bankowego.

Najważniejszą może z trudności, jakie przeszkadzają swobodnej grze sił ekonomicznych, jest sprawa barjer celnych. Ono jest haraczem, który płacić trzeba państwu własnemu na dobro producenta, lecz nie na jego rachunek. Same jednak ograniczenia celne nie wyczerpują zagadnienia, gdyż, poza Stanami, które, oprócz kauczuku, posiadają wszystkie surowce, żaden kraj na świecie nie może zaspokoić z własnych środków ogółu własnych potrzeb. Muszą więc bądź kupować, bądź sprzedawać zagranicą — odgrywają w wymianie międzynarodowej pierwszorzędną rolę, gdyż obsługują cały świat towarami. Więc sprawa o-

graniczeń celnych bije w nie równie silnie, jak w inne państwa. Zjawiają się coraz inni producenci. Dzięki polityce prohibicyjnej, nowe kraje mogą się pochwalić wzrostem współczynnika produkcji, posiadającej wyłączność na rynku wewnętrznym. Narazie jednak nie można się ludzi, aby trudności te dały się uchylić gdyż mogłoby to organizację produkcji młodych państw narazić na niepowetowane straty. Dlatego nie dadzą wielkich rezultatów konferencje międzynarodowe. Nowa polityka gospodarcza uderza w teorie ekonomiczne, które głosiły, że najlepszym sposobem wzmoczenia eksportu jest zniżka cen; nie brały one bowiem pod uwagę możliwości automatycznego zamknięcia rynków zbytu.

Ograniczenia przywozu mają być środkiem zapobiegawczym przeciw odpływowi złota, wywołanym w ostatnich latach spekulacją banków emisyjnych, które skupowały i ściągały je skąd się dało i zamykały we własnych skarbcach. Mają więc nie tylko cele gospodarcze, ale i bezpośrednie cele finansowe; są sposobem na utrzymanie waluty. Dzięki nim jednakże może powstać taki np. paradoks, że w jednym z wielkich krajów przemysłowych pokrycie waluty wynosi oficjalnie około 2% w złocie, a kurs jest prawie bez zmiany.

Niema recepty na walutę, gdy niema normalnej, na wymianę międzynarodowej opartej gospodarki. Istnieje obecnie tyle niezależnych od siebie systemów gospodarczych, ile jest państw, gdyż uznano, że droga do dobrobytu narodowego jest oderwanie się od innych rynków. Przyszłość pokaże, jak dalece iluzoryczny jest ten program, jeśli chodzi o jego wykonanie w całości. Niemniej jest rzeczą niewątpliwie pożyteczną pewne uniezależnienie się od obcych przez stworzenie własnego rynku produkcyjnego i konsumcyjnego.

Nikt nie może pokusić się o nakreślenie wizji przyszłego układu stosunków ekonomicznych. Skąd wyjdzie zmiana, jakie przybierze ona formy? Faktem jest, że w układzie sił gospodarczych świata prym trzymają Stany Zjednoczone. Kraj ten jest największym eksporterem, ale i największym importerem. Ceny zboża w Polsce, stali w Anglii, kauczuku w Indjach, kawy w Brazylii zależą od tego, jak ukształtują się one na rynku amerykańskim. Zamknięcie granic europejskich dla dowozu kładzie jednocześnie i wywóz europejski do Ameryki i odwrotnie. Stany Zjednoczone to prężna organizacja gospodarcza i choć zaszyły w niej takie czy inne zmiany, pozostanie zawsze ten sam trzon, którym jest urząd przemysłowo-rolny o najbardziej celowej ekspansji gospodarczej na świecie.

Stany Zjednoczone trzymają klucz do sytuacji i dlatego Europa zainteresowana jest w zarządzeniach prez. Roosevelta, gdyż ich skuteczność sprowadzi za sobą również polepszenie sytuacji dla Europy.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

Paryż. Sposób, w jaki zareagowała giełda paryska na wynik plebiscytu saarskiego, jest dość niejasny. Bezapelacyjne zwycięstwo Niemiec wprowadziło początkowo pewne zamieszanie, które następnie przerodziło się w pełną spokojność i optymizm atmosfery. Tem mniej zrozumiała jest sytuacja, jaka wytworzyła się na giełdzie bezpośrednio po oficjalnym ogłoszeniu rezultatów plebiscytu: otwarcie dokonało się pod znakiem mocnych zwyczajek (?), przy zamknięciu zaś orientacje kursów wskazywały na niedwuznaczną tendencję zniżkową. Wzmocniona była jednakże aktywność całego rynku. Podskoczył cały szereg akcji węglowych i produktów chemicznych. Pożyczka Younga zyskała aż 17 punktów. Rynek pieniężny zaznacza się silną i systematyczną zwyczajką dolara.

Berlin. Wiadomości o wyniku plebiscytu przyniosły względnie

słaby entuzjazm na tutejszą giełdę. Prosto utrzymała się dobra i jednolita tendencja z dni ubiegłych. Naogół zwyczajki nie przekraczały 1%. Zwykłała jedynie pożyczka Younga.

Londyn. Tendencja — nieco mocniejsza. Zwyżkują kapitały angielskie i niemieckie, jak również papiery międzynarodowe oraz niektóre walory przemysłowe brytyjskie. Podobnie dzieje się z akcjami złota.

Bruksela. Giełda tutejsza kroczy wiernie śladami rynku paryskiego. I tu, podobnie, jak w Paryżu sytuacja z ogólnego nastroju hausse'y przeszła przy zamknięciu w stan uspokojenia. Zwyczajki utrzymują się tylko dla kapitałów krajowych. Wymiany naogół słabe.

Amsterdam. Rynek ożywiony przy tendencji mniej więcej skłonnej do zwyczajek dla papierów wartościowych.

CZYSTOŚĆ TO ZDROWIE !! Tylko gazowe piece kąpielowe

umożliwiają przez otwarcie kurków gazowego i wodnego przygotowanie kąpieli o żądanej temperaturze w ciągu kilkunastu minut. Koszt zużytego na jedną kąpiel gazu—około 50 groszy!

IDEALNA CZYSTOŚĆ!
CIEPŁA WODA DO DYSPOZYCJI
W KAŻDEJ CHWILI

Piece kąpielowe, w cenie od Zł. 250.— poleca na dogodnych warunkach Wydział Sprzedaży Gazowni Miejskiej m. st. Warszawy ul. Kredytowa 3, tel. 6-00-01

Giełdy Pieniężne

Warszawa.

(11.I. — 17.I.).

W okresie sprawozdawczym znów nastąpiła poprawa na całej linii. Obroty były nieco liczniejsze i chwilami bardziej ożywione. Instytucje bankowe miały więcej zleceń do załatwienia, zwłaszcza zleceń na kupno. Kulisa również zaczęła wykazywać intensywniejszą działalność, co w rezultacie wpłynęło poczęści na zwiększenie się obrotów pożyczkami dolarowymi, głównie zaś 7% Poż. Stabilizacyjną.

Na rynku spekulacyjnym ruch był wprawdzie niezbyt duży, lecz większy, niż w okresie poprzednim. Nieco zwiększył się popyt na banknoty dolarowe oraz monety złote.

Na rynku dewizowym obroty w okresie sprawozdawczym zmniejszyły się w przybliżeniu o 30%. Najwięcej zakupów czyniono dewizami na Paryż.

Bank Polski przy pewnym udziale innych banków pokrywał dzienne zapotrzebowanie.

Tendencja dla dewiz zagranicznych miała odcień nieco słabszy. Dewizy na Berlin, Gdańsk, Londyn, Medjolan, Paryż i Zurich oraz państw skandynawskich sprzedawano po lekko obniżonych kursach, natomiast wzmocniły się kursy dewiz na Amsterdam, Nowy Jork i Pragę. Najbardziej zwykowały dewizy na Nowy Jork, które jednak w końcu okresu część zysków straciły.

Na rynku pożyczek państwowych panowała przeważnie tendencja mocniejsza.

Z pożyczek premjowych 4% Prem. Poż. Inwestycyjna w sztukach zwykłych pozostała bez zmiany, natomiast inne drobne wykazały zyski kursowe.

5% Poż. Konwersyjna oraz 5% Konwers. Poż. Kolejowa utrzymały się na niezmiennym poziomie. Jedynie obie pożyczki dolarowe silnie zwykowały. Obroty 5% Poż. Konwers. sięgały chwilami nieco większych rozmiarów.

Rynek prywatnych papierów lokacyjnych rozwijał się dość pomyślnie. Prym trzymały, jak zwykle, 4½% listy zast. Ziemskie oraz 5% listy zast. m. Warszawy z 1933 r. Częściej, niż w okresach poprzednich zawierano transakcje 7% list. zast. Ziemskimi dolarowymi. W końcu okresu zawarto jedną transakcję 8% list. zast. Ziemskimi dolarowymi, nie posiadającymi gwarancji Skarbu Państwa, po 48.50. Listy te, jak wiadomo, zostały skonwertowane na 4½%.

Z listów zast. m. Warszawy liczniejsze były obroty 5% z 1933. Również interesowano się 5% dawnymi, 4½% natomiast na rynku się nie pojawiły.

Z listów zastawnych prowincjonalnych przedmiotem obrotów były 5% listy zast. z 1933 r. miast: Częstochowy, Kalisza, Łodzi, Piotrkowa, Radomia i Siedlec oraz 5% dawne m. Łodzi. Najruchliwsze były 5% listy zast. m. Łodzi z 1933 r.

Z listów zast. Tow. Kred. Przemysłu Polskiego, emitowanych w walucie angielskiej kilkakrotnie zawierano transakcje 8%.

Wszystkie powyższe listy zast.

osiągnęły większe lub mniejsze nadwyżki kursowe.

Obligacje m. st. Warszawy — bez ruchu.

Na rynku akcyjnym rozwój operacji giełdowych postępuje dalej naprzód.

Akcjami Banku Polskiego codziennie zawierano transakcje po kursach stale zwykujących.

Z akcji przedsiębiorstw przemysłowych jedynie akcje Warsz. Tow. Kopalń Węgla z przyczyn bliżej niewyjaśnionych o drobnostkę się obniżyły, natomiast pozostałe wykazały pewne zyski, niektóre zaś dość pokaźne, jak np. Norbliny (przeszło 10%) lub Starachowice (około 8%) lub wreszcie Haberbusch (5%). Ostrowite, Lilpop i Rudzki również zwykowały, lecz w nieco mniejszym stopniu. Oprócz tego zawarto szereg transakcji drobnych innymi akcjami, lecz bez urzędowych notowań.

Kursy nieurzędowe z 17 b. m. 8% Poż. z 1925 r. (Dillon) 91.25 w żądaniu, 91 — w płaceniu, 7% Poż. Śląska 71 w żądaniu, 70 — w płaceniu, 7% Poż. m. st. Warszawy 69 — w żądaniu, 68.50 — w płaceniu, 5% Renta Ziemska — 67.75, 3% Renta Ziemska w odcinkach po zł. 5000 — 74 w żądaniu, w odcinkach po zł. 1000 — 75 w żądaniu, 6% Bony m. st. Warszawy I em. — 89 w żądaniu.

Ruch kursów.

Dewizy: Amsterdam 357.85—358.25—358.10, Berlin 212.35—212.65—212.50, Bruksela 124—123.80, Gdańsk 172.85—172.86—172.84, Londyn 25.97—25.91—25.96, Madryt 72.45, Medjolan 45.32—45.29, Nowy Jork 5.28½—5.31½, Kabel 5.28¼—5.34½—5.32½, Oslo 130.35—130.50, Paryż 34.93½, Praga 22.11—22.13—22.12, Sztokholm 133.90—133.60—133.90, Zurich 171.51—171.44.

Papiery państwowe: 3% Prem. Poż. Budowlana 46.50—46.75, Dolarówka 53.25—53—53.15, 4% Prem. Poż. Inwestycyjna 116.25—116.35—116.25 (pełne serie 117.25—118.50), 5% Poż. Konwersyjna 66—65.25—65.50, 5% Konwers. Poż. Kolejowa 61—60.50—61, 6% Poż. Dolarowa 74.50—76.25—75.50, 7% Poż. Stabilizacyjna 70—72—71.75. Listy zastawne Państw. Banku Rolnego: 7% — 83.25, 8% — 94. Listy zastawne i obligacje komunalne Banku Gosp. Kraj.: 5½% — 81, 7% — 83.25, 8% — 94 oraz 8% obligacje budowlane — 93.

Prywatne papiery lokacyjne: 8% listy zast. Tow. Kred. Przemysłu Polskiego 83—82.50, Listy zast. Ziemskie: 4½% — 52.25—53.50—53.25, 7% (dolarowe) — 48.50—49.50—49.25, 8% dolarowe niegwarantowane przez Skarb Państwa — 48.50. Listy zast. m. Warszawy: 5% — 71.50—72.25, 5% z 1933 r. 61—61.75—61.50, 5% listy zast. m. Częstochowy z 1933 r. — 50.50, 5% listy zast. m. Kalisza — 48, Listy zast. m. Łodzi: 5% — 61.50, 5% z 1933 r. — 52.75—53.50, 5% listy zast. m. Piotrkowa z 1933 r. — 49.50—49.63, 5% listy zast. m. Radomia z 1933 r. — 44.60—45.25, 5% listy zast. m. Siedlec z 1933 r. — 41.

Akcje: Bank Polski 98—97—

97.75, Cukrownia „Ostrowite“ 40—40.50, Warsz. Tow. Kopalń Węgla 14.50—14.40, Lilpop 10.10—10.30, Rudzki 2.70, Starachowice 13.25—13.10—13.75, Norblin 35—34.50, Haberbusch 40.50—42.

Rynek prywatny. Banknoty: amerykańskie (Stan. Zjedn.) 5.26—5.31½—5.30, angielskie 26—25.95—25.98, austriackie 99—99.25—99.10, czeskosłowackie 21.71—21.75, francuskie 34.93—34.91, niemieckie 190—197.50—197, rumuńskie 3.60—3.47½, sowieckie 117½—118—117½, szwajcarskie 171.40—171.25—171.30, węgierskie 100.50—101.

Monety: rubel złoty 4.58½—4.58½—4.58½, rubel srebrny 1.62, dolar złoty 8.91—8.911.

GIEŁDY ZAMIEJSCOWE.

(10.I. — 16.I.).

Łódź.

Banknoty dolarowe 5.24—5.27, Londyn 25.95. 3% Prem. Poż.

Budowlana 46.50, 7% Poż. Stabilizacyjna 70.75.

Kraków.

3% Prem. Poż. Budowlana 47—46.85—47, 4% Prem. Poż. Inwestycyjna 116, 5% Poż. Konwers. 64.75, 4% listy zast. skonwert. b. Banku Krajowego 62.50. Akcje: Zieleniewski i Fitzner-Gamper 10.50—11, Sierszańskie Zakłady Górnicze 15.

Lwów.

3% Prem. Poż. Budowlana 45.50 (sp. egz.), Dolarówka 52.50 (sp. egz.), 4% Prem. Poż. Inwestycyjna 116 (sp. egz.), 4½% listy zast. dolar. Tow. Kred. Ziemsk. we Lwowie 43.25.

Poznań.

8% Obligacje m. Poznania z 1926 r. — 50. Listy zast. Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego: 4½% dolarowe serii K. z 1933 r. 48.50, 4½% złotowe serii K. z 1933 r. — 49, 4% Konwert. ostempl. — 48.75—50—49.50.

Kursy przeciętne w grudniu 1934 r. akcji, notowanych na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie

Czyniąc zadość życzeniu instytucji bankowych, które zwróciły się do Redakcji naszej o podanie wykazu przeciętnych kursów akcji, notowanych w grudniu 1934 r., poniżej zamieszczamy wykaz taki, sporządzony na zasadzie danych urzędowych.

	ilość notowań	war. nom.	Kurs w zł. i gr. za 1 sztukę
Bank Polski	34	100	94.536
Zakł. Chem. „Ludwik Spiess i Syn	2	100	35.—
Tow. Zakł. Chem. „Strem“	1	12.50	2.85
Warsz. Tow. Fabr. Cukru	12	100	29.104
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	39	100	14.—
Lilpop, Rau i Loewenstein	20	25	10.195
Modrzejowskie Zakł. Gór.-Hutn.	2	50	3.95
Ostrowieckie Zakłady	5	50	19.20
Starachowickie Zakł. Górnicze	19	50	12.807
Tow. Ubezp. „Vita i Krakowskie“	1	100	100.—
Zjedn. Brow. Warsz. „Haberbusch i Schiele“	12	100	36.895
Tow. Akc. Fabr. Olówek			
„St. Majewski“	1	600	245.—
„I. Franaszek“ Fabryka Obić	1	612	242.50

Wiosna na Rivierze

Samo brzmienie pewnych nazw geograficznych wystarczy, aby w pamięci naszej wywołać szereg asocjacji, związanych niezmiennie z pojęciem o Urodzaju Życia.

Jedną z takich nazw ciudownie brzmiących dla ucha jest Riviera! Konkursy międzynarodowej elegancji, zjazd najbardziej urodziwych kobiet świata, zawody sportowe, corsa kwiatowe — te wszystkie uroczystości i zabawy odbywają się właśnie w kwietniu, gdy na Rivierze przypada nasilenie sezonu.

Zdała od szarug naszego przedwiosnia, od wrzawy politycznej, zdała od kryzysu i bolesnych zagadnień, nurtujących społeczeństwo, odgrożona od reszty świata murem luksusu, spowita w opary wiecznej zabawy — oddaje się Riviera błogiemu dołce far niente, śni Sen Nocny Wiosennej. Jeśli ujrzeć Rivierę — to na wiosnę!

Ta myśl przyświecała kierownictwu wycieczki wiosennej do Hiszpanji, na Rivierę i do Afryki Północnej, gdy, układając swą trasę, postanowiło dać możność turystom zwiedzenia Rivierę w jej krasie wiosennej. Wycieczka Linji Gdynia Ameryka, wyruszająca dnia 5 kwietnia z Gdyni okrętem „Kościszko“, w swej 24-dniowej podróży zatrzyma się przez kilka dni na Rivierze, gdzie uczestnicy zwiedzą cieszącą się międzynarodową sławą: Cannes, Monte Carlo, Juan les Pins i inne miejscowości na Rivierze.

Wspaniała trasa wycieczki, prawie 20 proc. niższa cen w porównaniu z szesnastoma, wreszcie gruntowna przebudowa i przystosowanie do wymagań nowoczesnego komfortu podróży morskich, popularnego weterana tych wycieczek, „Kościszki“, wpływa na zainteresowanie, jądździ ta impreza.

TRANZAKCJE TERMINOWE

Uchylenie decyzji Sądu Rozjemczego przez Sąd Handlowy

Echa pamiętnego krachu listopadowego, w którym udział przyjmowali niektórzy członkowie giełdy warszawskiej, jeszcze nie ucichły.

Spory, wynikłe na tle rozrachunków między poszczególnymi członkami, w pojedynczych wypadkach zostały polubownie załatwione, ale cała afera ta nie została jeszcze zupełnie zlikwidowana.

Z niezalatwionych spraw na szczególną uwagę zasługuje spór między dwoma członkami giełdy p. R. a p. K. R. Otóż p. R. sprzedał p. K. R. jedne dol. 2.000 — 7% Poż. Stabilizacyjnej z terminem dostawy w dniu 10 listopada 1934 r. drugie zaś dol. 2.000 — w dniu 15 tegoż miesiąca.

Ponieważ w terminie umówionym p. K. R. papierów powyższych nie przyjął, p. R. zwrócił się do Komisji Rozjemczej celem powołania Sądu Rozjemczego dla rozpatrzenia tej sprawy. Dla ścisłości zaznaczyć należy, iż skargi poszkodowanych podlegają rozpatrzeniu przez Sąd Rozjemczy wedle obowiązujących przepisów giełdowych, o ile skarga bywa podana na trzeci dzień po upływie terminu, w którym miała nastąpić dostawa zakupionych obiektów.

Pierwsze posiedzenie Sądu Rozjemczego odbyło się w dniu 19 listopada 1934 r., jak widać z podanego poniżej protokołu:

„Sąd Rozjemczy w składzie pp. M. Szwarzenberga jako przewodniczącego, oraz G. Berezy i A. Blocha, jako sędziów w dniu 19 listopada 1934 r. rozpoznał skargę p. R. przeciwko p. K. R. o niewykupienie w terminie umówionym sprzedanych przez p. R. panu K. R. obligacji 7% pożyczki stabilizacyjnej.

Jak widać z treści skargi oraz wyjaśnień stron transakcje, będące przedmiotem sporu, mają charakter terminowych transakcyj, na Giełdzie Warszawskiej niedozwolonych. Z tych względów Sąd rozjemczy przedewszystkiem zastanawiał się nad tem, czy jest kompetentny do rozstrzygnięcia sporów, wynikających z transakcyj terminowych.

Gdy z jednej strony nasuwają się pewne wątpliwości co do kompetencji Sądu Rozjemczego do rozstrzygnięcia sporów, wynikających z transakcyj terminowych, to z drugiej strony w imię zachowania dobrych obyczajów wśród członków Giełdy, obowiązanych szczególnie do skrupulatności i solidności w wywiązywaniu się z przyjętych zobowiązań, wszystko przemawiałoby za tem, aby nie pozbawiać opieki Sądu Rozjemczego transakcyj, dokonywanych między członkami Giełdy, chociażby dokonane one były poza Giełdą i z uchybieniem form, przyjętych i obowiązujących na zebraniu giełdowym.

Przeciwko takiemu postawieniu sprawy, merytorycznie niebudzącemu żadnych wątpliwości u nikogo, dbającego o właściwy poziom dobrych obyczajów giełdowych, mogłyby przemawiać względy formalne, mianowicie, że skoro transakcje terminowe

są, jak dotychczas, zakazane na naszej Giełdzie, to z chwilą przyjęcia pod kompetencję Sądu Rozjemczego sporu, wynikającego z takiej transakcji, zawartej poza Giełdą, okazałoby się, że transakcje terminowe zawarte na Giełdzie są w gorszym położeniu, bo nie korzystają z opieki prawnej Sądu Rozjemczego, podczas gdy także transakcje, zawarte poza Giełdą, byłyby bardziej uprzywilejowane, korzystając z opieki Sądu giełdowego, jakim jest Sąd Rozjemczy; tego zaś z pewnością prawodawca nie mógł mieć na myśli, redagując art. 30 przepisów o organizacji giełd w Polsce.

Zważywszy powyższe Sąd Rozjemczy, w poczuciu doniosłości wynikłej sprawy i związanych z nią wątpliwości co do swojej kompetencji, postanowił bliżej zbadać sprawę z punktu widzenia prawnego i decyzję swą odroczyć; już teraz jednak postanowił pierwszej części skargi p. R., dotyczącej dostawy papierów w terminie 10 listopada r. b. nie rozpoznawać z powodu opuszczenia właściwego dla skargi terminu, gdyż skarga została wniesiona dopiero 19 listopada r. b. Następne posiedzenie Sądu Rozjemczego odbyło się po pięciu dniach.

Protokół tego zebrania brzmi, jak następuje:

„Sąd Rozjemczy w dn. 24 listopada 1934 roku w dalszym ciągu rozważał sprawę właściwości Sądu Rozjemczego przy Giełdzie Pieniężnej w Warszawie do rozpoznawania sporów, wynikłych z transakcyj terminowych, zawartych poza Giełdą.

Obok wątpliwości, nasuwających się w tym względzie na pierwszym posiedzeniu Sądu w dn. 19 listopada r. b., Sąd Rozjemczy przystąpił do dokładniejszego zbadania zarówno art. 30 i 34 ustawy o organizacji giełd, jako też i art. 610, 611 i 612 nowego kodeksu zobowiązań (Dz. Ust. 1933 r. Nr. 82 poz. 598). Z analizy tych przepisów oraz w świetle okoliczności faktycznych wynika:

- 1) że transakcja, będąca przedmiotem sporu, jest transakcją terminową,
- 2) że transakcje tego rodzaju są niedozwolone na Giełdzie,
- 3) że transakcja ta zawarta została poza Giełdą,
- 4) że, jako transakcja zawarta pomiędzy członkami Giełdy i papierem, dopuszczonym do obrotu na Giełdzie, mogłaby być przedmiotem rozpoznawania przez Sąd Rozjemczy pomimo, że zawarta była poza Giełdą, gdyby nie okoliczność, że zawarta została na termin,
- 5) że ta ostatnia okoliczność sprawia, iż jako transakcja terminowa pozagiełdowa podpada pod działania przepisów ogólnych kodeksu zobowiązań,
- 6) że na mocy art. 610, 611 i 612 kodeksu zobowiązań tego rodzaju transakcje pozbawione są opieki prawnej, gdyż niedopuszczalne jest sądowe dochodzenie wierzytelności, pochodzących z gry lub zakładu.

W tych warunkach Sąd Roz-

jemczy uznał się za niewłaściwy do rozstrzygnięcia wynikłego sporu i skargę p. R. przeciwko p. K. R. pozostawił bez rozpoznania.

Na posiedzeniu tem członek Sądu p. Aleksander Bloch złożył votum separatum, które podajeśmy w brzmieniu dosłownem:

„Zgodnie z § 30 ustawy o organizacji Giełd do właściwości Sądu Rozjemczego Giełdowego należy rozstrzygnięcie sporów, wynikłych z transakcji niegiełdowych, zawartych między członkami Giełdy, o ile te dotyczą papierów dopuszczonych do obrotu na danej giełdzie. W cytowanej ustawie o organizacji Giełd, jedynej ustawie, która zawiera wszystkie bez żadnego wyłączenia przepisy, regulujące kompetencje Sądów Rozjemczych Giełdowych, niema żadnego przepisu, któryby jakiegokolwiek transakcje, przewidziane w § 30 wyłączał z pod kompetencji Sądu Rozjemczego. Transakcja, zgłoszona w skardze p. R. odpowiada wszystkim powyższym wymaganiom.

§ 34 Rozporządzenia o organizacji Giełd nie dotyczy właściwości Sądów Rozjemczych i zajmuje się wyłącznie transakcjami giełdowymi, nie może więc mieć żadnego znaczenia dla sprawy niniejszej wogóle, jako dotyczącej transakcji niegiełdowej, w szczególności zaś dla rozpoznawanej kwestji kompetencji Sądu Rozjemczego.

Powołując się na art. 610, 611 i 612 nowego Kodeksu Zobowiązań, to znaczy na przepisy merytoryczne, dotyczące istoty transakcji, jej warunków i treści, nie może mieć miejsca, o ile Sąd Rozjemczy odmawia rozpoznania sprawy, a właściwie, jak w tym wypadku, sprowadza się to do wadliwego jej rozpoznania bez wysłuchania głosów stron oraz bez możliwości dokładnego ustalenia charakteru transakcji.

Jest to tembardziej niedopuszczalne, gdy cytowane przepisy Kodeksu zobowiązań terminu „transakcje terminowe“ wogóle nie znają, a odmawiając ochrony sądowej niektórym transakcjom, dotyczącym papierów wartościowych, dokładnie je określa, a mianowicie wymaga, aby były to takie transakcje, w których faktyczne dostarczenie papierów było wyłączone.

Sąd Rozjemczy, — który nie zbadał, czy w danym wypadku chodziło tylko o zapłatę różnicy kursowej, co byłoby grą, czy też chodziło o rzeczywistą dostawę papierów w określonym terminie, czemu prawo swej obrony nie odmawia, — nie mógł wydać orzeczenia zgodnego z prawem i słusnością, do czego każdy Sąd, a tembardziej Sąd Rozjemczy, który w mniejszym stopniu jest związany przepisami pozytywnego prawa, lecz jedynie swoim sumieniem oraz etyką kupiecką, — winien dążyć.

Wobec powyższego Sąd Rozjemczy winien był, zdaniem mojem, uznać się za właściwy i sprawę rozpoznać merytorycznie.

Celem zorientowania się w słusności lub niesłusności motywów, wysuniętych przez p. Blocha warto się zapoznać z treścią

zacytowanego § 30 ustawy o organizacji giełd, który dosłownie brzmi:

„Dla rozstrzygnięcia sporów, wynikłych z transakcyj giełdowych oraz sporów, wynikłych z transakcyj niegiełdowych między członkami giełdy, jeżeli przedmiotem sporu są wartości, dopuszczone do obrotu na danej giełdzie, lub należności, będące w związku z tym obrotem, powołany jest, o ile strony na piśmie inaczej się nie umówiły, wyłącznie Sąd rozjemczy, przyczem układ pisemny na Sąd ten nie jest wymagany.

Spory między członkami a nieczłonkami giełdy, o ile przedmiotem sporu są wartości, dopuszczane na danej giełdzie, mogą podlegać rozstrzygnięciu sądu rozjemczego giełdy, o ile strony odnośny spór układem pisemnym poddały rozstrzygnięciu tego sądu.

Odwołania od orzeczeń sądów rozjemczych są niedopuszczalne. Członków sądu rozjemczego ustanawiają strony z pośród komisji rozjemczej, którą wybiera ogólne zgromadzenie członków giełdy w ten sam sposób, co członków rady giełdowej. Liczbę członków komisji rozjemczej określi statut giełdy.

Decyzję Sądu Rozjemczego z dnia 24 listopada 1934 r. p. R. zaskarżył do Sądu Handlowego z powodu nierozpatrzenia przez Sąd Rozjemczy meritum sprawy.

W dniu 9 b. m. odbyła się rozprawa w Sądzie Handlowym, gdzie przemawiali rzecznicy stron obu.

W rezultacie Sąd Handlowy uchylił decyzję Sądu Rozjemczego z dnia 24 listopada 1934 r. przyczem wyrok zaopatrzył rygiorem natychmiastowej wykonalności.

Akty sprawy zostały zwrócone Komisji Rozjemczej.

Motywow wysuniętym w votum separatum p. Blocha nie można odmówić słusności, należy bowiem dokładnie określić charakter transakcji a zatem odróżnić transakcje normalne od typowych spekulacyjnych.

Tych ostatnich są trzy kategorie, a mianowicie: z premją zwykłą (Vorpremie), z premją zniżkową (Rückpremie) oraz stelaż (Stelage — od niemieckiego czasownika — stellen) t. j. połączenie premji zwykłej ze zniżkową. W tych wypadkach nie może być mowy o dostarczeniu lub przyjęciu sprzedanych lub nabytych walorów, gdyż przy regulacji jedna strona drugiej dopłaca różnicę kursową.

Wiadome są wypadki na giełdach zagranicznych, zwłaszcza nowojorskiej, gdzie transakcje terminowe bywały zawierane na sumy kolosalne, nawet przewyższające emisję danych obiektów. Więc łatwo zrozumieć, iż dostarczenie walorów było fizyczną niemożnością i warunkiem tych transakcji musi być przy ostatecznych rozrachunkach dopłata przez jedną stronę różnicy kursowej.

Natomiast za normalną transakcją uważać należy taką, gdy strony umawiają się między sobą o dostarczenie efektywnych

walorów natychmiast lub w oznaczonym terminie.

Z ostatniej chwili.

Przed oddaniem numeru pod prasę dowiadujemy się, iż wyżej wspomniana sprawa była rozpatrywana ponownie przez Sąd Rozjemczy w innym składzie.

Sąd po zapoznaniu się z meritem sprawy i wysłuchaniu wywodów adwokatów, rzeczników obu stron, nakazał p. K. R. odbiór sztuk po zakupionym w swoim czasie kursie w ciągu trzech dni od dnia wyroku (18 b. m.).

Wyciąg z wykazu długów Państwa na dzień 1 stycznia 1935 r.

POŻYCZKI WEWNĘTRZNE

5%	Poż. Konwersyjna z 1924 r.	zł.	182.765.100.—
10%	Poż. Kolejowa z 1924 r.	franków złotych	1.353.560.—
5%	Kolejowa Poż. Konwersyjna z 1926 r.	zł.	22.329.335,25
4%	Poż. Konwersyjna Kolejowa z 1933 r.	Marki Rzeszy	
		Niemieckiej	8.285.500.—
7%	Poż. Kolejowa	zł. w złocie	8.295.500.—
5%	Państwowa Renta Ziemska Serji I	zł. w złocie	27.998.200.—
3%	Państwowa Renta Ziemska Serji I	zł. w złocie	16.105.300.—
4%	Prem. Poż. Inwestycyjna z 1928 r.	zł. w złocie	22.840.700.—
3%	Prem. Poż. Budowlana Serji I	zł. w złocie	50.000.000.—
5½%	Poż. Budowlana Serji II	zł. w złocie	35.420.500.—
4%	Prem. Poż. Dol. z 1931 r. Serji III	dolarów	6.942.675.—
5%	Państwowa Renta Wieczysta Serji I	zł.	15.000.000.—
6%	Poż. Wewnętrzna (Poż. Narodowa)	zł. w złocie	350.000.000.—
	Bony Funduszu Inwestycyjnego	zł.	4.517.775.—

POŻYCZKI ZAGRANICZNE

6%	Pożyczka Dolarowa z 1920 r.	dolarów	19.574.500.—
8%	Pożyczka Dolarowa z 1925 r.	dolarów	21.000.000.—
7%	Pożyczka Stabilizacyjna z 1927 r.	dolarów	43.710.000.—
7%	Pożyczka Stabilizacyjna z 1927 r.	funt. szt.	1.410.000.—
7%	Pożyczka w lirach włoskich	lir włos.	265.205.000.—
6½%	Pożyczka Dolarowa z 1930 r.	dolarów	31.272.953,68

Z RUCHU WYDAWNICZEGO

Kalendarz Skarbowy na 1935 r. Nakładem Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych Rzeczypospolitej Polskiej. Stron 532. Warszawa, 1934 r. Cena zł. 3.50.

Pierwsze kilkanaście stron zajmuje kalendarz ogólny, podatkowy i historyczny. W dziale informacyjnym mieszczą się niektóre wiadomości, jak czas środkowo, zachodnio i wschodnio-europejski, miary i wagi, wzory matematyczne, pisownia polska, ciężary właściwe i t. p.

Dział „Taryfy i opłaty“ zawiera rozmaite taryfy — pocztowe, kolejowe i rozmaite opłaty za czynności notariuszów, adwokatów, komorników i wiele innych, niezbędnych w życiu codziennym wiadomości.

Dział ogólny i ustroj państwa bardzo szeroko są omawiane.

Podatki bezpośrednie, mono-

pole i podatki pośrednie oraz dział prawniczy zajmują dużo miejsca, mniej więcej trzy czwarte kalendarza i zawierają sporo cennych i niezbędnych wiadomości dla każdego.

W końcu Życie gospodarcze, daniny samorządowe, ustawa karna skarbową i prawo karne dopełniają całości.

Jak widać z powyższego wiele dokładnych i pożytecznych wiadomości zawartych w Kalendarzu, może się przydać nie tylko urzędnikom państwowym, lecz również pracownikom bankowym i wszelkim instytucjom gospodarczym i zarobkowym. Korzystanie z tego podręcznika może ułatwić każdemu obywatelowi orjentowanie się w różnych kwestjach, wymagających zwykle wyjaśnień i komentarzy.

ODPOWIEDZI REDAKCJI

WP. Zylberg w miejscu. Wylosowane do amortyzacji w jednym z ciągnięć poprzednich.

WP. Dr. A. A. w miejscu. Serbska nic nie wygrała i niewylosowana. Włoska Czerw. Krz. wylosowana do amortyzacji w jednym z ciągnięć poprzednich.

WP. Rotmil w miejscu. Nic nie wygrała i niewylosowana.

WP. K. Rap. w miejscu. Nic nie wygrała i niewylosowana.

WP. Stanisław K. w miejscu. Zamieścimy w jednym z najbliższych numerów.

WP. R. S. w miejscu. Po otrzymaniu pełnej tabeli restantów sprawdzimy i o rezultacie WP. zawiadomimy.

SPROSTOWANIE.

Do części nakładu Nr. 2 z dnia 12 b. m. wkradła się pomyłka, a mianowicie w artykule „Gazownia Miejska w Warszawie“ na str. 3 wydrukowano pierwsze słowo „Interwencje“ zamiast „Inwestycje“, co się niniejszem prostuje.

Wybory do Izby Przem.-Handl. w Łodzi

General dr. Feliks Maciszewski — prezesem,
Dr. Juljusz Bornet — wiceprezesem.

W dniu 15 b. m. odbyło się zebranie Zarządu Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem.

Na zebraniu tem jednogłośnie został powołany na stanowisko prezesa do sekcji przemysłowej Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi p. gen. dr. Feliks Maciszewski, prezes Zarządu Zjednoczonych Zakładów Scheiblera i Grohmana w Łodzi oraz na wiceprezesa — p. dr. Juljusz Bornet, wiceprezes Zarządu Sp. Akc. M. Silberstein w Łodzi, Piotrkowskiej Manufaktury oraz wi-

ceprezes Związku Przemysłu Włókienniczego.

Z instytucyj Kredytu długoterminowego.

Poznańskie Ziemstwo Kredytowe
Stan obiegu listów zastawnych na 31 grudnia 1934 r.

4% złotowe konwersyjne zł. 29.783.230.

4½% złotowe serji K. z 1933 r. zł. 15.220.180.

4½% dolarowe serji K. z 1933 r. zł. 36.018.600.

4½% dolarowe w złocie serji K. z 1933 r. zł. 21.090.100.

Zastrzeżone papiery

PRZEZ URZĄD ŚLEDZCY.

3% Prem. Poż. Budowlana

Nr.Nr.: 101687 — 96.

4% Prem. Poż. Dolar. serji III

Nr.Nr.: 1057199 1265584.

5% Państw. Poż. Konwersyjna

Po zł. 10.— Nr.Nr.: 1223418

— 38.

6% Poż. Narodowa

Po zł. 100.— Nr.Nr. 2347604

— 22 oraz wystawiona na nazwisko Leona Dolińskiego (bez numeru).

Na zł. 50.— Nr. 285278.

(Urząd Śledczy K. 2 — 9/35 z

14.I.1935 r.).

WZBRONIENIE WYPŁAT.

Wydział V Cywilny Sądu Okręgowego w Warszawie wzbronił wypłat oraz dokonywania transakcyj:

5% Państw. Poż. Konwersyjną

Po zł. 1.000.— Nr.Nr. 4133094

—96 4133823 4195536 4244620.

Po zł. 100.— Nr.Nr. 3512716

—19 4146006—07 4151047—50

4205200 4268297—99.

Na zł. 50.— Nr.Nr. 3315915

3359999.

Po zł. 10.— Nr.Nr. 3053517—

20 3573105—06.

Świad. ułamk. na zł. 3.— Nr.: 304592.

5% Wewn. Poż. Państwowa

Krótkoterm. z 1920 r.

Na mk. 1.000 — Nr.Nr. 231454

po mk. 100.— 858648—49.

Sąd Okręgowy w Łodzi wzbronił wypłat oraz dokonywania jakichkolwiek transakcyj:

4% Oblig. Tow. Drogi Żelaznej

Fabr.-Łódzkiej III em. z 1901 r.

Po mk. niem. 1.000,— Nr. Nr.

6422 — 23.

Po mk. niem. 500.— Nr. Nr.:

9935 — 40 9942 — 43 9945 — 46

9949—50 i 9952.

OGŁOSZENIE

BANKU POLSKIEGO.

Bank Polski unieważnia talon

od akcji Banku Polskiego

Nr. 2397.

(Monitor Polski Nr. 8, 11, 12,

13 i 14 z dn. 10, 14, 15, 16 i 17.

I.1935 r.).

LOSOWANIA

Bony Funduszu Inwestycyjnego

po zł. 25 wart. nom.

W dniu 17 stycznia 1935 roku wylosowane zostały do umorzenia Bony Funduszu Inwestycyjnego, oznaczone Nr. Nr.:

8103 12021 16196 26982 27266
32315 32518.

We wszystkich 10-ciu serjach,

wypuszczonych na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 694).

Wylosowane bony wykupywane są przez Kasy Urzędów Skarbowych po zł. 100 za bon 25-złotowy.

Losowanie Książeczek Oszczędnościowych

P. K. O.

Dnia 15 stycznia 1935 r. odbyło się w Centrali P. K. O. w Warszawie 35-te z rzędu losowanie książeczek na premjowane wkłady oszczędnościowe Serji I-ej.

Po zł. 1000. — otrzymają właściciele następujących książeczek:

6.246 26.951 35.012
6.518 26.992 38.226

7.328	28.201	42.356
14.418	28.452	44.247
15.792	31.401	44.884
18.347	32.220	46.396
21.722	34.855	46.808
24.004	34.917	47.199
25.165		

Wylosowane dawniej a niepodjęte książeczki premjowane Nr. 5.754, 5.227. Serji I-ej.

REDAKCJA ulica Śniadeckich 9, telefon 8-38-19. Redaktor przyjmuje we wtorki i piątki od godz. 5—6. ADMINISTRACJA: w Domu Bankowym Zjednoczonych Bankowców Antoni Pawlikowski i S-ka w Warszawie ulica Mazowiecka Nr. 1, telefon 220-70 — Konto P. K. O. Nr. 27111. Warunki prenumeraty w Warszawie i na prowincji: Rocznie zł. 20.— Półrocznie zł. 10.— Kwartalnie zł. 5.— Miesięcznie zł. 1.80. Zagranicą rocznie zł. 24.— Numer pojedynczy 50 groszy. Cena ogłoszeń: 1 strona zł. 800.—; ½ strony zł. 450.—; ¼ strony zł. 250.—; 1/8 strony zł. 150.— Dział ogłoszeń Mazowiecka 3/16 tel. 2-16-82